

A Gyermekek Chartája (Children's Charter)

A Gyermekek jogairól szóló ENSZ Egyezmény (1989) alapelveire építve¹, a 21. század elején Skóciában megfogalmazták a Gyermekek Chartáját.² E megállapodás jellegű szöveg középpontjában a gyermekeknek és a fiataloknak az a joga állt, hogy védelmet és segítséget kell kapniuk, ha a fejlődésüket veszélyeztető élethelyzetbe kerülnek és/vagy bántalmazták őket. A Charta – az érintettek sokaságával folytatott beszélgetésekre támaszkodva –, rögzítette, hogy mit várnak a nehéz helyzetben lévő, problémával küzdő fiatalok a felnőttektől. A dokumentum részét képezi az is, hogy a társadalom felnőtt tagjai, e jogot elismerve, mit fogadnak meg ezzel összefüggésben.

A GYERMEKEK CHARTÁJA (Részlet)

A gyermekek és a fiatalok egyértelmű üzenete:

Gyermekként és fiatalként megillet bennünket az a jog, hogy biztonságban éljünk és védettek legyünk a bántalmazástól. Ha nehézségeink és problémáink vannak, azt várjuk tőletek, hogy

Ismerjétek meg minket	Beszélgessetek velünk
Hallgassatok meg	Vegyetek komolyan minket
Vonjatok be minket	Tartsátok tiszteletben a magánterületeinket
Érezetek felelősséget irántunk	Teljes egészként gondoljatok az életünkre
Alaposan gondoljátok át, milyen értesüléseket adtok tovább rólunk	Hozzatok össze bennünket a számunkra megfelelő emberekkel
Használjátok fel a képességeiteket arra, hogy segítsetek nekünk	Engedjétek, hogy megtörténjenek azok a dolgok, amiknek eljött az ideje
Segítsetek nekünk abban, hogy biztonságban élhessünk	

En az üzenet mindannyiunknak szól – politikusoknak, lakóhelyi közösségeknek, szülőknek, szomszédoknak; csakúgy, mint a rendőröknek, az egészségügyben és az oktatási hatóságoknál dolgozóknak, a szociális munkásoknak; azoknak, akik közvetlen módon foglalkoznak gyerekekkel és fiatalokkal – megfogalmazva, mi az, ami fontos a számukra, és hogy mi felnőttek, miként tudunk segíteni abban, hogy megvédjük őket.

A mi ígéretünk azon skóciai gyerekek és fiatalok számára, akik a bántalmazás vagy a nélkülözés kockázatának vannak kitéve:

- segítséget fogtok kapni tőlünk, ha sükségeitek lesz rá;
- tanárok, orvosok és szociális munkások fognak figyelni rátok, hogy biztosak legyenek benne, rendben vagytok, és nem fenyeget benneteket veszély;
- nagy figyelemmel fordulnak felétek, és szakemberek fognak segíteni nektek;
- ha akarjátok, lehetőségeitek lesz rá, hogy személyesen beszéljétek meg velük a kérdéseiteket;

¹ Ezeket az elveket a gyermekek számára is könnyen megérthető formában, az UNICEF is röviden összefoglalta: <https://www.unicef.org.au/Discover/What-we-do/Convention-on-the-Rights-of-the-Child/childfriendlycsrc.aspx>

² Megtalálható a skót kormány honapján. (<http://www.scotland.gov.uk/Publications/2004/04/19082/34410>) Letölthető formában: <http://www.scotland.gov.uk/Resource/Doc/1181/0008817.pdf>.

- be lesztek vonva a saját életetekre vonatkozó döntésekbe, és segítséget kaptok ahhoz, hogy meg is értsétek ezeket;
- s lesz olyan konkrét személy, akihez tanácsért fordulhattok.

Azok, akik segíteni fognak benneteket,

- a ti védelmetek érdekében megosztják majd egymással az információkat;
- törekszenek rá, hogy minimális mértékben avatkozzanak be életetek egyéb területeibe;
- hatékonyan együttműködnek majd egymással a ti érdeketekben;
- kompetensek, magabiztosak és felkészültek lesznek, s ehhez megfelelő támogatás áll majd mögöttük; és
- szigorúan figyelni fogják a szolgáltatások minőségét azért, hogy folyamatosan javítsák a nektek nyújtott segítség formáit és tartalmát.

A felnőttek nevében megfogalmazott ígéreteket a kormány – határidőket is tartalmazó, konkrét lépéseket rögzítő – vállalásai hitelesítették. A Charta részeként a **Skót Kormány** 2004-ben **kötelezettséget vállalt** arra, hogy a megállapodásban foglaltak gyakorlati érvényre juttatása érdekében új gyermekvédelmi standardokat és keretrendszert dolgoz ki. A meglévő intézményi hálózatra építve, a szakemberek és a szervezetek együttműködésével, 2006-ra megalapozza a skóciai gyermekvédelem egységes elvek szerint működő, új országos rendszerét.

Ezek az ígérek öltöttek testet a **Getting it right for every child (GIRFEC) koncepcióban**, amelynek első változata 2004-ben kapott nyilvánosságot – a párhuzamosan megjelenő új nemzeti alaptanterv, a *Curriculum for Excellence*³ kereteinek meghatározásával szoros összhangban. A tervezet egy újabb **átfogó kutatásra épült**⁴, amelynek meggyőzően alátámasztott felismerése volt, hogy a hatékony segítségnyújtás feltétele a lehető legkorábbi, jóval a krízishelyzetek kialakulása előtti beavatkozás, amihez országos szinten megszervezett, jól működő, egységes jelzőrendszerre van szükség. A tanulmány másik alap gondolata a már korábban is megfogalmazott igényt, az integrált támogató rendszer kialakításának szükségességét erősítette meg. Ezekre az elvárásokra reagált a GIRFEC modellje, amelyet először 2006 folyamán **teszteltek** pilot programok keretében⁵. A modell országos szintű kipróbálása 2008-ban kezdődött el, a széles körű felhasználást segítő első **útmutató**⁶ alapján, célzott központi támogatással. A tesztelés országos tapasztalatait összefoglaló tanulmány⁷ után, 2012-ben jelent meg a modell jelenleg érvényben lévő, korrigált útmutatója.⁸ A GIRFEC modell

³ A skót nemzeti alaptantervnek szerves részét képezik azok az elvek és értékek, amelyekre a gyermekek védelmét célzó GIRFEC modell épül. Ez teszi lehetővé a *Getting it right for every child* megközelítésmódjának implementációját az oktatás rendszerébe, illetve azt, hogy és a gyermekekkel és fiatalokkal foglalkozó valamennyi közintézmény és szakmai szervezet azonos nyelvet beszélve, hatékony együttműködésre legyen képes a közös cél elérése érdekében.

⁴ Getting it right for every child: A report on the responses to the consultation on the review of the children's hearings system (2004). Scottish Executive (<http://www.scotland.gov.uk/Publications/2004/10/20021/44105>)

⁵ Skócia 32 különböző méretű közigazgatási körzetre (*local authority*) oszlik, amelyek egyúttal a szakigazgatás területi egységei is. Közülük a legnagyobb (*Highland Council*) volt az, ahol a GIRFEC modelljét először próbálták ki. Az ottani tapasztalatokra épült aztán a modell szélesebb körű tesztelése.

⁶ V.ö.: <http://www.scotland.gov.uk/resource/doc/238985/0065813.pdf>

⁷ A Guide to Implementing Getting it right for every child: Messages from pathfinders and learning partners (June 2010). Scottish Government. <http://www.scotland.gov.uk/Resource/Doc/318937/0101828.pdf>

⁸ Getting it right for children and families. (2012) <http://www.scotland.gov.uk/resource/0042/00423979.pdf> A kockázatkezelő rendszer alapelveinek bemutatása során a cikk elsősorban erre a dokumentumra támaszkodik.

Az egész életen
át tartó tanulás
programja

megközelítésmódja pedig 2014-ben vált a skóciai jogrend részévé.⁹ Jelenleg a modell országos szintű **implementációja** zajlik Skócia szerte – az oktatással foglalkozó intézményekben és a gyermekek védelmét, támogatását célzó különféle más profilú szervezetekben.

---

⁹ Children and Young People (Scotland) Act 2014

http://www.legislation.gov.uk/asp/2014/8/pdfs/asp_20140008_en.pdf